

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

Lietuvos moldavų-rumunų bendrijos „Dačija“ nariai Baltijos kelyje. 1989 m. rugpjūčio 23 d. Vilnius, Šeškinės mikrorajonas.

Nuotraukoje: pirmas iš dešinės – vienas iš bendrijos „Dačijos“ steigėjų Vasile Lupu. 1989 metų rugpjūčio 23 dieną minėdami Molotovo-Ribentropo pakto 50-ąsias metines Lietuvos, Latvijos ir Estijos gyventojai rankomis susikibo į žmonių grandinę, sujungusią Vilnių, Rygą ir Taliną. Tautinės bendrijos vieningai nusprendė prisidėti prie šios akcijos. Dalyvaudama Baltijos kelyje Tarpnacionalinė koordinacinė asociacija siekė pademonstruoti, kad lietuvius ir tautines šalis mažumas sieja bendras tikslas – atkurti nepriklausomą demokratinę valstybę, o taip pat buvo norima paneigti skleidžiamą melą apie Lietuvoje besireiškiantį nepakantumą kitataučiams.

Члены литовской молдавско-румынской ассоциации «Дачия» на Балтийском пути. 23 августа 1989 г. Вильнюс, микрорайон Шешкине.

На фото: первый справа - один из основателей ассоциации «Дачия» Василе Лупу. 23 августа 1989 года, в 50-ю годовщину пакта Молотова-Риббентропа, жители Литвы, Латвии и Эстонии взялись за руки и выстроились в живую цепь, соединившую Вильнюс, Ригу и Таллинн. Национальные общины единогласно приняли решение присоединиться к этой акции. Участвуя в «Балтийском пути», Межнациональная координационная ассоциация стремилась продемонстрировать, что литовцев и национальные меньшинства объединяет общая цель - восстановить независимое демократическое государство, а также опровергнуть распространяемую ложь о проявляемой в Литве нетерпимости к инородцам.

Members of Dačija Lithuanian Community of Moldovans-Romanians On the Baltic Road. 23 August 1989. Vilnius, Šeškinė district.

In the photo: First from the right – Vasile Lupu, one of the founders of Dačija Community. On August 23, 1989, the people of Lithuania, Latvia and Estonia joined hands in a live chain of people connecting Vilnius, Riga and Tallinn on the occasion of the 50th anniversary of the Molotov-Ribbentrop Pact. The ethnic communities unanimously decided to contribute to this campaign. By participating in the Baltic Way, the International Coordinating Association sought to demonstrate that Lithuanians and national minorities share a common goal of restoring an independent democratic state, and also wanted to deny the lies that were being spread about the intolerance to foreigners in Lithuania.

Członkowie litewskiej wspólnoty mołdawsko-rumuńskiej „Dacia” w Bałtyckim łańcuchu. 23 sierpnia 1989 r. Wilno, dzielnica Šeškinė.

Na zdjęciu: pierwszy od prawej - jeden z założycieli wspólnoty „Dacia” Vasile Lupu. 23 sierpnia 1989 r., w 50. rocznicę paktu Ribbentrop-Mołotow, mieszkańcy Litwy, Łotwy i Estonii wzięli się za ręce i utworzyli żywy łańcuch łączący Wilno, Rygę i Tallin. Wspólnoty etniczne jednomyślnie zdecydowały przyłączyć się do tej akcji. Uczestnicząc w „Bałtyckim łańcuchu”, Międzyetniczne Stowarzyszenie Koordynacyjne dążyło do pokazania, że Litwinów i mniejszości narodowe łączy wspólny cel - przywrócenie niepodległego demokratycznego państwa, a także obalenie kłamstw o nietolerancji wobec innych narodowości na Litwie.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

**Lietuvos armėnų bendruomenės nariai Baltijos kelyje.
1989 m. rugpjūčio 23 d.**

Nuotraukoje: su plakatu „Armėnija su Lietuva“ - Aleksandr Akopian, Armėnijos Nacionalinio judėjimo lyderis. 1989 metų rugpjūčio 23 dieną minėdami Molotovo-Ribentropo pakto 50-ąsias metines Lietuvos, Latvijos ir Estijos gyventojai rankomis susikibo į žmonių grandinę, sujungusią Vilnių, Rygą ir Taliną. Tautinės bendrijos vieningai nusprendė prisidėti prie šios akcijos.

**Members of the Lithuanian Armenians Community on the
Baltic Road.
23 August 1989**

In the photo: with the poster “*Armenia with Lithuania*” – Aleksandr Akopian, leader of the Armenian National Movement. On August 23, 1989, commemorating the 50th anniversary of the Molotov-Ribbentrop Pact, the people of Lithuania, Latvia and Estonia joined hands in a live chain of people connecting Vilnius, Riga and Tallinn. The ethnic communities unanimously decided to contribute to this action.

**Члены армянской общины Литвы на Балтийском пути.
23 августа 1989 г.**

На фото: с плакатом «Армения с Литвой» - Александр Акопян, лидер Армянского национального движения. 23 августа 1989 года, в 50-ю годовщину пакта Молотова-Риббентропа, жители Литвы, Латвии и Эстонии взяли за руки и выстроились в живую цепь, соединившую Вильнюс, Ригу и Таллинн. Национальные общины единодушно приняли решение присоединиться к этой акции.

**Członkowie litewskiej wspólnoty ormiańskiej w Baltyckim
łańcuchu.
23 sierpnia 1989 r.**

Na zdjęciu: z plakatem „Armenia z Litwą” - Aleksandr Akopian, lider Ormiańskiego Ruchu Narodowego. 23 sierpnia 1989 r., w 50. rocznicę paktu Ribbentrop-Mołotow, mieszkańcy Litwy, Łotwy i Estonii wzięli się za ręce i utworzyli żywy łańcuch łączący Wilno, Rygę i Tallin. Wspólnoty etniczne jednomyślnie zdecydowały przyłączyć się do tej akcji.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius

info@tmde.lt

www.tmde.lt

www.facebook.com/TMdepartamentas

Lietuvos tarpnacionalinės koordinacinės asociacijos organizuotas mitingas Kalnų parke, Vilniuje. 1989 m. rugsėjo 2 d.

Nuotraukoje: centre – Vladimiras Gražulis, Asociacijos lyderis. Lietuvos tarpnacionalinė koordinacinė asociacija buvo įsteigta 1988 m. Ji veiklą vykdė iki 1992 m., o 1988 – 1989 m. Asociacija išliko vienintele skirtingas Lietuvos tautines mažumas ir jų organizacijas vienijančia struktūra, kuria buvo siekiama Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. Į jos veiklą įsitraukė žmonių iš aštuoniasdešimties skirtingų tautinių bendrijų. Organizacijos tikslas – suvienyti Lietuvoje gyvenančias tautines bendrijas tarpusavio santykių normalizavimo, gerinimo ir stiprinimo tikslais. To siekta skatinant atvirą dialogą, kurį pasitelkus tarp tautinių mažumų bendruomenių buvo ieškoma kontaktų, konsolidacijos ir išylančių problemų sprendimų.

Rally organised by the Lithuanian International Coordination Association in Kalnų Park, Vilnius. 2 September 1989

In the photo: center – Vladimir Gražulis, leader of the association. The Lithuanian Inter-National Coordinating Association was established in 1988. It operated until 1992 and from 1988 to 1989. The association remained the only structure that unites the different Lithuanian national minorities and their organisations, which sought the restoration of Lithuania's independence. People from eighty different ethnic communities were involved in its activities. The aim of the organisation is to unite the national communities living in Lithuania for the purpose of normalising, improving and strengthening relations between them. This was achieved by promoting an open dialogue that sought contacts, consolidation and solutions to emerging problems between national minority communities.

Митинг, организованный Литовской межнациональной координационной ассоциацией в Нагорном парке, в Вильнюсе. 2 сентября 1989 г.

На фото: в центре - лидер Ассоциации Владимирас Гражулис. Межнациональная координационная ассоциация Литвы была создана в 1988 году. Она действовала до 1992 года, а в 1988-1989 годах Ассоциация оставалась единственной структурой, объединяющей различные национальные меньшинства Литвы и их организации, целью которой было восстановление независимости Литвы. В её деятельность были вовлечены представители восьмидесяти различных национальных общин. Цель организации - объединение проживающих в Литве национальных сообществ в целях нормализации, улучшения и укрепления взаимоотношений. Это делалось путём поощрения открытого диалога, направленного на поиск контактов, консолидации и решения возникающих проблем между сообществами национальных меньшинств.

Wiec zorganizowany przez Litewskie Międzyetniczne Stowarzyszenie Koordynacyjne w Parku Górny w Wilnie. 2 września 1989 r.

Na zdjęciu: pośrodku - lider Stowarzyszenia Vladimiras Gražulis. Litewskie Międzyetniczne Stowarzyszenie Koordynacyjne powstało w 1988 roku. Działo do 1992 r., a w latach 1988-1989 pozostawało jedyną strukturą zrzeszającą różne mniejszości narodowe Litwy i ich organizacje, której celem było przywrócenie Litwie niepodległości. W jego pracy brali udział przedstawiciele osiemdziesięciu różnych wspólnot narodowych. Celem organizacji było zjednoczenie wspólnot narodowych mieszkających na Litwie w celu normalizacji, poprawy i wzmocnienia relacji wzajemnych. Dokonano tego poprzez promowanie otwartego dialogu, w ramach którego dążono do nawiązania kontaktów, utrwalenia i rozwiązania problemów między wspólnotami mniejszości narodowych.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius

info@tmde.lt

www.tmde.lt

www.facebook.com/TMdepartamentas

Šalčininkų rajono gyventojų, nesutinkančių su autonomijos paskelbimu Šalčininkų rajone, susitikimas su SSRS liaudies deputatais. Šalčininkai, 1989 m. rugsėjo 16 d.

1988 m. į viešąją erdvę prasiveržusi teritorinės autonomijos Šalčininkų ir Vilniaus rajonuose idėja tautinėje lenkų bendrijoje nesusilaukė visuotinio palaikymo. Sovietų Sąjungos vadovybės kurstytas autonomijos judėjimas buvo pasmerktas tiek dalies šių rajonų gyventojų, tiek ir tokių asmenybių, kaip popiežiaus Jono Pauliaus II ir Lecho Valensos.

1989 m. rugsėjo 16 d. Šalčininkų rajono gyventojai, nesutinkantys su autonomijos paskelbimu, susitiko su SSRS liaudies deputatais A. Čekuoliu, M. Laurinkumi, A. Buraču, K. Motieka. Susitikimo metu buvo renkami parašai po rezoliucija dėl protesto prieš Šalčininkų rajono autonomiją.

1989 m. rugsėjo 21 d. LTSR AT Prezidiumo nutarimu Šalčininkų ir Vilniaus rajonų paskelbimas lenkų nacionaliniais teritoriniais rajonais pripažinti negaliojančiais.

Meeting of the residents of Šalčininkai district who do not agree with the declaration of autonomy in Šalčininkai district with the People's Deputies of the USSR. Šalčininkai, 16 September 1989

The idea of territorial autonomy in the Šalčininkai and Vilnius districts, which erupted in the public space in 1988, did not receive wide support in the Polish national community. The autonomy movement, fueled by the Soviet leadership, was condemned both by part of the population of these districts and personalities such as Pope John Paul II and Lech Wałęsa.

On 16 September 1989, residents of Šalčininkai district opposing the declaration of autonomy, met with the people's deputies of the USSR A. Čekuolis, M. Laurinkus, A. Buraču, K. Motieka. During the meeting, signatures were collected under the resolution on the protest against the autonomy of Šalčininkai district. By the resolution of the Presidium of the Supreme Soviet of the LSSR of 21 September 1989, the declaration of Šalčininkai and Vilnius districts as Polish national territorial districts was declared void.

Встреча жителей Шальчининкского района, не согласных с провозглашением автономии в Шальчининкском районе, с народными депутатами СССР. Шальчининкай, 16 сентября 1989 г.

Идея территориальной автономии Шальчининкайского и Вильнюсского районов, широко обсуждавшаяся в публичном пространстве в 1988 г., не получила всеобщей поддержки в польском национальном сообществе. Движение за автономию, активно подстрекаемое советским руководством, было встречено резким осуждением как частью населения этих районов, так и такими личностями, как Папа Иоанн Павел II и Лех Валенса.

16 сентября 1989 г. жители Шальчининкайского района, не согласные с провозглашением автономии, встретились с народными депутатами СССР А. Чекуолисом, М. Лауринкусом, А. Бурачу, К. Мотекой. В ходе встречи собирались подписи под резолюцией с протестом против автономии Шальчининкайского района. Постановлением Президиума Верховного Совета ЛССР от 21 сентября 1989 г. объявление Шальчининкайского и Вильнюсского районов польскими национальными территориальными округами было признано недействительным.

Spotkanie mieszkańców rejonu sołecznickiego, którzy nie zgadzają się na ogłoszenie autonomii w rejonie sołecznickim, z deputowanymi ludowymi ZSRR. Sołeczniiki, 16 września 1989 r.

Idea autonomii terytorialnej w rejonach sołecznickim i wileńskim, szeroko omawiana w przestrzeni publicznej w 1988 roku, nie zyskała powszechnego poparcia w polskiej społeczności narodowej. Ruch na rzecz autonomii, aktywnie napędzany przez władze radzieckie, został potępiony zarówno przez część ludności tych terenów, jak i takich osobistości jak papież Jan Paweł II i Lech Wałęsa.

16 września 1989 r. mieszkańcy rejonu sołecznickiego, którzy nie zgadzali się na proklamowanie autonomii, spotkali się z deputowanymi ludowymi ZSRR A. Čekuolisem, M. Laurinkusem, A. Buraču, K. Motieką. Podczas spotkania zebrano podpisy pod rezolucją protestującą przeciwko autonomii rejonu sołecznickiego. Decyzją Prezydium Rady Najwyższej LSRR z 21 września 1989 r. ogłoszenie rejonów sołecznickiego i wileńskiego polskimi narodowymi okręgami terytorialnymi zostało uznane za nieważne.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

Lietuvos armėnų bendruomenės sekmadieninės mokyklos atidarymas Vilniuje.

1989 m.

Lietuvos tautinis atgimimas, prasidėjęs 1988 metais, paskatino ir šalies tautinių mažumų atstovus burtis į visuomenines organizacijas, saugoti ir puoselėti savo tautinę tapatybę per etnokultūrinės raiškos priemones, neformalųjį ugdymą, kalbą ir religiją. Tokiai veiklai sąlygas sudarė Lietuvos valstybės dėmesys tautinėms mažumoms bei naujos teisinės ir praktinės galimybės. Imtos steigti ikimokyklinės lenkų, žydų vaikų įstaigos, sparčiai kūrėsi mokyklos ir klasės lenkų dėstomąja kalba, pradėtos steigti šeštadieninės ir sekmadieninės mokyklos negausių tautinių bendruomenių vaikams. Būtent sekmadieninių mokyklų veikloje daugelis negausių tautinių mažumų bendruomenių mato galimybę išsaugoti ir puoselėti savo etnolingvistinį gyvybingumą, tradicijas, tautinį identitetą. Valstybė pripažįsta ir remia tautinių mažumų pastangas išlaikyti kalbą, religiją, stiprinti savitą etninį tapatumą. Lietuvos Respublikos įstatymai garantuoja šalyje gyvenančioms tautinėms mažumoms steigti bei turėti šeštadienines/sekmadienines mokyklas ir kitas vaikų neformaliojo švietimo veiklas.

Открытие воскресной школы армянской общины Литвы в Вильнюсе. 1989 г.

Национальное возрождение Литвы, начавшееся в 1988 г., также побудило представителей национальных меньшинств страны создавать общественные организации, сохранять и развивать свою национальную самобытность с помощью средств этнокультурного самовыражения, неформального образования, языка и религии. Условия для такой деятельности создавало внимание литовского государства к национальным меньшинствам, а также появление новых правовых и практических возможностей. Начали открываться дошкольные учреждения для польских и еврейских детей, стремительно открывались школы и классы с обучением на польском языке, начали открываться субботние и воскресные школы для детей из небольших этнических общин. Именно в деятельности воскресных школ многие общины немногочисленных национальных меньшинств видят возможность сохранять и развивать свою этнолингвистическую жизнеспособность, традиции и национальную идентичность. Государство признаёт и поддерживает усилия национальных меньшинств по сохранению языка, религии и укреплению их самобытной этнической идентичности. Законы Литовской Республики гарантируют проживающим в стране национальным меньшинствам возможность создавать и иметь субботние / воскресные школы и другие виды неформального образования для детей.

Opening of the Sunday school of the Lithuanian Armenian community in Vilnius.

1989

Lithuania's national revival, which began in 1988, encouraged the representatives of the country's national minorities to form public organisations, to protect and nurture their national identity through ethno-cultural expression, non-formal education, language and religion. Such activities were facilitated by the attention of the Lithuanian State to national minorities and new legal and practical opportunities. Pre-school institutions for Polish, Jewish children have been established, schools and classes in Polish were rapidly developed, and Saturday and Sunday schools have been established for children from small ethnic communities. It is in Sunday school activities that many small ethnic minority communities see an opportunity to preserve and nurture their ethno-linguistic vitality, traditions, national identity. The state recognises and supports the efforts of national minorities to preserve their language, religion and strengthen their distinctive ethnic identity. The laws of the Republic of Lithuania guarantee the establishment of national minorities living in the country and having Saturday / Sunday schools and other non-formal education activities for children.

Otwarcie szkółki niedzielnej wspólnoty ormiańskiej Litwy, Wilno, 1989 r.

Odrodzenie narodowe Litwy, które rozpoczęło się w 1988 r., skłoniło również przedstawicieli mniejszości narodowych w tym kraju do tworzenia organizacji społecznych, zachowania i rozwijania swojej tożsamości narodowej za pomocą środków wyrazu etnokulturowego, edukacji pozaformalnej, języka i religii. Warunki do takich działań zostały stworzone przez dbałość państwa litewskiego o mniejszości narodowe oraz pojawienie się nowych możliwości prawnych i praktycznych. Zaczęły powstawać przedszkola dla dzieci polskich i żydowskich, w szybkim tempie powstawały szkoły i klasy z polskim językiem wykładowym, otwierano sobotnie i niedzielne szkółki dla dzieci z małych mniejszości etnicznych. To właśnie w działalności szkółek niedzielnych wiele społeczności małych mniejszości etnicznych widziało szansę na zachowanie i rozwój ich etnolingwistycznej witalności, tradycji i tożsamości narodowej. Państwo uznaje i wspiera wysiłki mniejszości narodowych na rzecz zachowania ich języka, religii i wzmocnienia ich odrębnej tożsamości etnicznej. Prawo Republiki Litewskiej gwarantuje mniejszościom narodowym mieszkającym w kraju możliwość zakładania i prowadzenia szkółek sobotnich/niedzielnych oraz innych form edukacji pozaformalnej dla dzieci.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

**Sajūdžio mitingas „Laisvę ir Nepriklausomybę Lietuvai“
Katedros aikštė. Vilnius, 1990 m. sausio 11 d.**

Tautinių bendrijų nariai aiškiai rėmė Sajūdžio judėjimą, savo palaikymą rodė rašydami atsišaukimus į laikraščius, dalyvaudami daugiatūkstantiniuose mitinguose, neleidami Kremliaus propagandai sėkmingai skleisti melagingo naratyvo apie vietinių tautinių mažumų nepasitenkinimą. Tautinių bendrijų nariai: lenkai, baltarusiai, estai ir kt. su savo tautinėmis vėliavomis laikantys Lenkijos Nepriklausomybės judėjimo „Solidarność“ (Solidarumas) plakataž Sajūdžio mitinge „Laisvę ir Nepriklausomybę Lietuvai“, organizuotame SSKP CK generalinio sekretoriaus M. Gorbačiovo į Lietuvą metu.

**Sajūdis rally “Freedom and Independence for Lithuania”
Katedros Square. Vilnius, 11 January 1990**

Members of international communities clearly supported the *Sajūdis* movement, showed support by writing proclamations to newspapers, taking part in rallies with thousands of people participating, by preventing Kremlin propaganda from successfully spreading a false narrative about the dissatisfaction of local national minorities. Members of ethnic communities: Poles, Byelorussians, Estonians, etc. holding the poster of the Polish *Solidarność* Independence Movement (“Solidarity”) with their national flags at the *Sajūdis* rally “Freedom and Independence for Lithuania”, organized during the visit of the General Secretary of the CPSU Central Committee M. Gorbachev to Lithuania.

**Митинг Саюдиса «Свобода и независимость Литве»
Кафедральная площадь, Вильнюс, 11 января 1990 г.**

Члены этнических общин решительно поддерживали движение Саюдис и демонстрировали свою поддержку, публикуя отзывы в газетах, участвуя в многотысячных митингах, не позволяя кремлёвской пропаганде успешно распространять ложную информацию о недовольстве местных национальных меньшинств. Члены украинской общины, держащие плакат «Свободу Литве, Украине» на митинге Саюдиса «Свободу и независимость Литве», организованном во время визита генерального секретаря ЦК КПСС М. Горбачёва в Литве.

Wiec zorganizowany przez Sajūdis „Wolność i Niepodległość dla Litwy” Plac Katedralny. Wilno, 11 stycznia 1990 g.

Członkowie społeczności etnicznych wyraźnie poparli ruch Sajūdis i okazywali swoje poparcie poprzez publikacje apeli w gazetach, udział w wielotysięcznych wiecach, uniemożliwianie propagandzie kremłowskiej skutecznego rozpowszechniania fałszywej narracji o niezadowoleniu lokalnych mniejszości narodowych. Członkowie wspólnot narodowych: Polacy, Białorusini, Estońscy i inni, ze swoimi flagami narodowymi, trzymający plakat ruchu na rzecz niepodległości Polski „Solidarność” na wiecu ruchu Sajūdis „Wolność i Niepodległość dla Litwy” zorganizowanym podczas wizyty Sekretarza Generalnego Komitetu Centralnego KPZR M. Gorbaczowa na Litwie.

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo narių kreipimasis
į Lietuvoje gyvenančius žmones

Lietuvos žmonės!

Lietuvai brangus kiekvienas Lietuvą laikantis savo Tėvyne, gerbiantis jos kultūrą ir istorines tradicijas pilietis. Sąjūdis siekia sukurti laisvą, lygiateisę, pilietiškai sąmoningą, aukštesnį pragyvenimo lygį užtikrinančią visuomenę. Tai įmanoma tik kultūringoje, siekiančioje socialinio teisingumo, politiškai ir ekonomiškai nepriklausomoje Lietuvoje.

Tikėdami Lietuvos žmonių gera valia ir kilniais siekiais, kviečiame visus prisidėti atstatant nepriklausomą Lietuvos valstybę. Įvairių politinių pažiūrų, skirtingų religinių įsitikinimų ar tautybių žmonių nuoširdus ir draugiškas darbas laiduos nepriklausomos Lietuvos valstybės demokratiškumą ir sudarys sąlygas kiekvienai Lietuvos tautinei bendruomenei kartu su lietuvių tauta išspręsti egzistuojančias tautinių santykių problemas.

LPS XI Seimo sesijos pirmininkai

A.Abišalas
G.Šileikis

Vilnius, 1990 m. sausio 20 d.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo narių kreipimasis į Lietuvoje gyvenančius žmones. 1990 m. sausio 20 d.

Kreipimesi pabrėžiama, kad Lietuvai brangus kiekvienas pilietis, Lietuvą laikantis savo Tėvyne, ir kviečiama visus prisidėti atstatant nepriklausomą Lietuvos valstybę. Aukščiausioji Taryba - Atkuriamasis Seimas 1990 m. kovo 12 d. kreipimesi įsipareigojo, jog „visi Lietuvos valstybės politiniai ir ekonominiai sprendimai bus daromi, atsižvelgiant į visų Lietuvoje gyvenančių tautinių bendrijų interesus nepažeidžiant nacionalinio orumo ir teisių“. Atsakydama į šį pareiškimą, Lietuvos tarpnacionalinė koordinacinė asociacija tautinių bendrijų vardu patvirtino paramą nepriklausomybę atkūrusiai Lietuvos valstybei, visų tautinių mažumų bendruomenių narius pakvietė eiti kartu su lietuvių tauta ir pasmerkė politinės jėgas, savo veikla siekusias destabilizuoti padėtį valstybėje.

Proclamation of the Members of the Seimas of the Lithuanian Sąjūdis Movement to People living in Lithuania on 20 January 1990

The proclamation emphasises that every citizen, who considers Lithuania his homeland, is dear to Lithuania and invites everyone to contribute to the restoration of the independent state of Lithuania. The Supreme Council – the Restorative Seimas in its appeal on 12 March 1990 committed that “all political and economic decisions of the State of Lithuania will be made by taking into account the interests of all ethnic communities living in Lithuania without violating national dignity and rights”. In response to this statement, the Lithuanian Transnational Coordinating Association, on behalf of the national communities, reaffirmed its support for the restored independence of Lithuania, invited members of all national minority communities to join the Lithuanian nation and condemned the political forces seeking to destabilise the state.

Обращение членов Сейма Литовского движения за перестройку к жителям Литвы. 20 января 1990 г.

В обращении подчёркивается, что Литве дорог каждый гражданин, считающий Литву своей Родиной, и призывают всех внести свой вклад в восстановление независимого Литовского государства. Верховный Совет - Восстановительный Сейм в своём обращении от 12 марта 1990 г. обязался, что «все политические и экономические решения Литовского государства будут приниматься с учётом интересов всех этнических общин, проживающих в Литве, без нарушения национального достоинства и прав». В ответ на это заявление Литовская межнациональная координационная ассоциация от имени этнических общин подтвердила свою поддержку восстановившему независимость Литовскому государству, призвала представителей всех национальных меньшинств присоединиться к литовскому народу и осудила политические силы, стремящиеся своими действиями дестабилизировать ситуацию в государстве.

Apel członków Sejmu Litewskiego Ruchu na rzecz Przebudowy do mieszkańców Litwy. 20 stycznia 1990 r.

W apelu podkreśla się, że Litwie drogi jest każdy obywatel, który uważa Litwę za swoją ojczyznę, i wzywa się wszystkich do przyczynienia się do odbudowy niepodległego państwa litewskiego. Rada Najwyższa - Sejm Odrodzeniowy w swoim apelu z 12 marca 1990 r. zapewniła, że „wszystkie decyzje polityczne i gospodarcze państwa litewskiego będą podejmowane z uwzględnieniem interesów wszystkich społeczności etnicznych zamieszkujących Litwę, bez naruszania godności narodowej i praw”. W odpowiedzi na to oświadczenie Litewskie Międzyetniczne Stowarzyszenie Koordynacyjne w imieniu społeczności etnicznych potwierdziło swoje poparcie dla przywracającego niepodległość państwa litewskiego, wezwało przedstawicieli wszystkich mniejszości narodowych do przyłączenia się do narodu litewskiego oraz potępiło siły polityczne przyczyniające się swoimi działaniami do destabilizacji sytuacji w państwie.

Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkui
Vytautui Landsbergiui

Sovietų Sąjungos Prezidentui
Michailui Gorbačioviui

Pasaulio tautos

Pastarosios dienomis dėl brutalių ir neteisėtų Sovietinės kariuomenės veiksmų kas valandą komplikuojasi Lietuvos Respublikos švenčių gyvenimas ir sąlygos. Didžiausias šalis specialiai ginkluota ir paruošta kariuomenė jėga užsikimša valstybinių ir visuomeninių organizacijų pastatus, niekija juose esantį turtą, prievarta grobia žmones, nesdoja ginklus prieš taikius gyventojus, yra sunkiai sužeistų ir nekentėjusių.

Vieni šie veiksmai nesuderinami su Sovietų Sąjungoje skelbiama tautų apsiprendimo ir žmogaus teisių gynybos deklaracijomis, ir ypač Jūsų Prezidento M. Gorbačioviui, kaip Nobelio taikos premijos laureato, statusu.

Mes, Lietuvos Respublikos tautinių bendrijų atstovai pritariame Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos, jos pirmininko Vytauto Landsbergio ir Lietuvos Vyriausybės veiksmams.

Mūsų ir mūsų vaikų ateitis yra susijusi su Lietuvos Respublikos likimu. Protestuojame prieš veiksmus nukreiptus prieš Lietuvos Respubliką ir reikalaujame nedelsiant sustabdyti sovietinės kariuomenės smurtą, grąžinti pagrobtus žmones ir skubiai atėti už daržybių stalo su teisėta mūsų Respublikos Vyriausybe.

Demokratijos išsivystymui vadinant kreipiamės į Sovietų Sąjungoje ir kitose valstybėse gyvenančių tautiečių sąžinę ir jų gerą valią ir ~~reikalaujame~~ ^{profome} palaikyti mus šioje išbandymo valandoje.

Rusų kultūros centro pirmininkas Artūras Inosevičius
Vilniaus miesto Lenkų Sąjungos Lietuvoje skyriaus pirmininkas
Jeky Survilas

Baltarusių klubo "Sibirynas" pirmininkas Valentinas Stečas

Baltarusių kultūros draugijos pirmininkas Fiodoras Šiunka

Lietuvos lenkų mokslininkų draugijos pirmininkas dr. Rosalinas

Brasys

Lietuvos vokiečių kultūros draugijos pirmininkas
prof. dr. A. Liskunis-Fliek

Lietuvos azerbaidžaniečių bendrijos pirmininkas Mahiradz Usmajevas

Lietuvos estų draugijos pirmininkė Laila Urvanienė

Gruzinių draugijos pirmininkė Sali Cogišvili

Arsėnų kultūros draugijos atsakingoji sekretorė Zinaida Chanina

Lietuvos lenkų sąjungos pirmininkas Jan Senkevič

Vilniaus latvių klubo pirmininkas Inesis Kiškis

Moldavų draugijos valdybos narys Viktoras Balušas

Lietuvos ukrainiečių draugijos atsakingoji sekretorė
Ljudmila Šilova

Lietuvos šydų kultūros draugijos atstovas Minsėjus Jacovskis

Vilniaus miesto Tarybos Prezidiumo narys Vladimiras Gražulis

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius

info@tmde.lt

www.tmde.lt

www.facebook.com/TMdepartamentas

Lietuvos tautinių bendrijų atstovų kreipimasis į Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininką Vytautą Landsbergį, Sovietų Sąjungos Prezidentą Michailą Gorbačiovą, Pasaulio tautas. 1990 m.

Kreipimesi atkreipiamas dėmesys, kad dėl brutalių ir neteisėtų Sovietinės kariuomenės veiksmų komplikuojasi Lietuvos žmonių gyvenimas ir saugumas. Kariuomenė jėga užiminėja valstybinių ir visuomeninių organizacijų pastatus, niokoja juose esantį turtą, naudoja ginklus prieš taikius gyventojus. Lietuvos Respublikos tautinių bendrijų atstovai pritaria šalies vadovų veiksams. Reikalaujama nedelsiant sustabdyti sovietinės kariuomenės smurtą ir sėsti už derybų stalo su teisėta Respublikos Vyriausybe.

Proclamation of the representatives of the Lithuanian national communities to the Chairman of the Supreme Council of Lithuania Vytautas Landsbergis, the President of the Soviet Union Mikhail Gorbachev, and the nations of the world. 1990

The proclamation points out that the brutal and illegal actions of the Soviet Army complicate the life and security of the Lithuanian people. The army forcefully occupies the buildings of state and public organisations, destroying their property and using weapons against peaceful residents. Representatives of the national communities of the Republic of Lithuania support the actions of the country's leaders. They urgently demand to stop the violence of the Soviet Army immediately and to start negotiations with the legitimate Government of the Republic.

Apel przedstawicieli wspólnot narodowych Litwy do Przewodniczącego Rady Najwyższej Litwy Vytautasa Landsbergisa, Prezydenta Związku Radzieckiego Michaiła Gorbaczowa, narodów świata. 1990 m.

W apelu zwraca się uwagę, że okrutne i niezgodne z prawem działania wojsk radzieckich pociągają za sobą pogorszenie życia i bezpieczeństwa ludności litewskiej. Armia siłą przejmuje budynki organizacji państwowych i publicznych, niszczy znajdujące się w nich mienie i używa broni przeciwko ludności cywilnej. Przedstawiciele wspólnot narodowych Republiki Litewskiej wspierają działania kierownictwa kraju. Żąda się natychmiastowego zaprzestania przemocy ze strony armii radzieckiej i podjęcia negocjacji z prawowitym rządem Republiki.

Обращение представителей национальных общин Литвы к Председателю Верховного Совета Литвы Витаутасу Ландсбергису, Президенту Советского Союза Михаилу Горбачёву, народам мира. 1990 г.

Обращается внимание на то, что жестокие и незаконные действия Советской армии влекут за собой ухудшение жизни и безопасности литовского народа. Армия силой захватывает помещения государственных и общественных организаций, уничтожает находящееся в них имущество, применяет оружие против мирных жителей. Представители национальных общин Литовской Республики поддерживают действия руководства страны. Выдвигается требование немедленно прекратить насилие со стороны советской армии и сесть за стол переговоров с законным правительством Республики.

ОБРАЩЕНИЕ
К НАРОДАМ СССР, ПРЕЗИДЕНТУ И.О. ГУРЬЧЕНУ

В ответ на Ваше обращение мы, русскоязычные граждане Литвы, ответственно заявляем, что процесс восстановления суверенитета и государственности Литвы протекает в демократических традициях без насилия и дискриминации.

Мы склоняемся свое судьбу с суверенной Литовской Республикой и солидарны в Литве с восстановлением независимого Литовского государства как актом восстановления справедливости, направленной в ГРМГ. Мы не испытываем на себе напруги со стороны граждан литовской национальности. Это не в традициях литовцев, а потому мы и впредь не выдвигаем национальной напряженности на земле Литвы и не худшим в свете опыта при военной оккупации. Попытки помешать суверенитету Литвы лишь ухудшат наше положение, а использование силы способствует возникновению образа русскоязычного врага в сознании литовского народа.

Выдавшей задачей нам было бы безоговорочное признание суверенитета Литовской Республики, переговоры о мире действующим, свободным избранным парламентом и правительством Литвы с целью сохранения и развития экономических и культурных связей Литвы с СССР, безусловный отказ от демонстрации и применения вооружен и других репрессивных формаций, гарантии их безопасности и постепенный вывод, абы оставших в Литве воинов - коточка страха и подрываемости.

Пытались задавить суверенную Литву военной силой, которую Совет не разрешит своих проблем, не имеет себе чести и славы. Сила великой страны - в способности видеть за этих переговоров о маленькой, свободной и миролюбивой Литвой.

Инициаторами группы:

И.В. А.Т.С.
В.В. А.Т.С.

Х.Х.Н. Толчин А.Я.
Х.Х.Н. Болотин В.А.
Инициатор Назаров А.С.

В.И.И. член Президиума Верховного Совета Литвы Петров В.И.
проф. Чехов В. И.
В.И.И.
депутат Совета Р. Вильнюс, И.С.И. Гудулис В.И.

№	Ф.И.О.	Адрес	Подпись
1.	Заремко В.В.	д.п. В.С. Вильнюс	<i>В.В. Заремко</i>
2.	Мельник И.И.	д.п. В.С. Вильнюс	<i>И.И. Мельник</i>

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

Kreipimasis į SSSR tautas ir SSSR Prezidentą Michailą Gorbáčiovą (rusų kalba) 1990 m.

Kreipimesi – atsakyme SSSR Prezidentui Michailui Gorbáčiovui, rusakalbiai Lietuvos piliečiai atsakingai pareiškia, kad Lietuvos valstybingumo atstatymas vyksta be smurto ir diskriminacijos. Jiems nereikalinga jų teisių gynba karine jėga, todėl geriausia parama būtų besąlygiškas Lietuvos Respublikos suvereniteto pripažinimas derybos su veikiančiu, laisvai išrinktu parlamentu, siekiant išsaugoti ir vystyti ekonominius ir kultūrinius ryšius tarp Lietuvos ir SSSR.

Proclamation to the peoples of the USSR and the President of the USSR Mikhail Gorbachev (in Russian) in 1990

In the proclamation-reply to the President of the USSR Mikhail Gorbachev, Russian-speaking Lithuanian citizens responsibly declare that the restoration of Lithuania's statehood is taking place without violence and discrimination. They do not need to defend their rights by military force, therefore, the best support is the unconditional recognition of the sovereignty of the Republic of Lithuania in negotiations with a functioning, freely elected parliament, in order to preserve and develop economic and cultural links between Lithuania and the USSR.

Обращение к народам СССР и Президенту СССР Михаилу Горбачёву (на русском языке), 1990 г.

В обращении-ответе Президенту СССР Михаилу Горбачеву русскоязычные граждане Литвы ответственно заявляют, что восстановление государственности Литвы происходит без насилия и дискриминации. Им не нужна защита их прав при помощи военной силы, поэтому лучшей поддержкой было бы безоговорочное признание суверенитета Литовской Республики, переговоры с действующим, свободно избранным парламентом с целью сохранения и развития экономических и культурных связей между Литвой и СССР.

Apel do narodów ZSRR i Prezydenta ZSRR Michaiła Gorbaczowa (w języku rosyjskim), 1990 g.

W apelu-odpowiedzi Prezydentowi ZSRR Michaiłowi Gorbaczowowi rosyjskojęzyczni obywatele Litwy odpowiedzialnie deklarują, że przywrócenie państwowości Litwy odbywa się bez przemocy i dyskryminacji. Nie potrzebują ochrony swoich praw przy pomocy siły zbrojnej, dlatego najlepszym wsparciem byłoby bezwarunkowe uznanie suwerenności Republiki Litewskiej, negocjacje z obecnym, swobodnie wybranym parlamentem w celu zachowania i rozwoju więzi gospodarczych i kulturowych między Litwą a ZSRR.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

Tautybių departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorės Halinos Kobeckaitės susitikimas su Lenkijos Solidarumo vadovu Lechu Valensa Gdanskas (Lenkija), 1990 m. rugpjūtis.

1989 m. lapkritį įkurtas Tautybių komitetas, 1990 m. balandžio 18 d. Komitetas reorganizuotas į Tautybių departamentą prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės – pirmoji tautinių mažumų klausimus koordinuojanti institucija. 1989 m. Halina Kobeckaitė tapo pirmąja Tautybių komiteto generaline direktore. Jos iniciatyva 1988 m. buvo įkurta Lietuvos karaimų kultūros bendrija, o H. Kobeckaitė išrinkta jos pirmininke. 1988-1990 m. ši visuomeninė priklausė Sąjūdžio Seimui ir Sąjūdžio Vilniaus miesto tarybai. Ji aktyviai prisidėjo prie Tautinių mažumų įstatymo kūrimo darbų. Savo veikla ji visuomenėje ugdė pagarbą įvairioms Lietuvos tautoms, skatino tautinių bendrijų atstovus teikti paramą Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo užmojiui, ragino juos jungtis į organizacijas, saugoti ir puoselėti savo kalbą, kultūrą.

Meeting of Halina Kobeckaitė, Director of the Department of Nationalities under the Government of the Republic of Lithuania, with Lech Valensa, Head of Polish Solidarity movement Gdansk (Poland), August 1990.

The Committee on Nationalities, established in November 1989, on 18 April 1990 was reorganised into the Department of Nationalities under the Government of the Republic of Lithuania – the first coordinating body for national minorities. In 1989 Halina Kobeckaitė became the first Director General of the Committee of Nationalities. The Lithuanian Karaites Cultural Association was founded in 1988 on her initiative and H. Kobeckaitė was elected its chairman. In 1988-1990 this public figure belonged to the *Sąjūdis* Seimas and the *Sąjūdis* Vilnius City Council. She actively contributed to the drafting of the Law on National Minorities. Through her activities, she developed respect for various Lithuanian nations in society, encouraged the representatives of national communities to provide support for the ambition of the restoration of Lithuania's independence, encouraged them to join organisations to preserve and nurture their language and culture.

Встреча директора Департамента по делам национальностей при Правительстве Литовской Республики Галины Кобецайте с главой польской «Солидарности» Лехом Валенсой Гданьск (Польша), август 1990 г.

В ноябре 1989 г. создан Комитет национальностей, 18 апреля 1990 года Комитет был реорганизован в Департамент по делам национальностей при Правительстве Литовской Республики – первый орган, координирующий вопросы национальных меньшинств. В 1989 г. Галина Кобецайте стала первым генеральным директором Комитета национальностей. По её инициативе в 1988 г. было основано Культурное общество караимов Литвы, а Г. Кобецайте была избрана его председателем. В 1988-1990 г.г. эта общественная деятельница входила в состав Сейма Саюдиса и Вильнюсского городского совета Саюдиса. Она активно участвовала в разработке Закона о национальных меньшинствах. Своей деятельностью она воспитывала в обществе уважение к различным народам Литвы, поощряла представителей национальных общин оказывать поддержку стремлению восстановить независимость Литвы, призывала их объединяться в организации, сохранять и развивать свой язык и культуру.

Spotkanie Dyrektora Departamentu ds. Narodowości przy Rządzie Republiki Litewskiej Haliny Kobeckaitė z liderem Solidarności Polskiej Lechem Wałęsą Gdańsk (Polska), sierpień 1990 r.

W listopadzie 1989 r. został utworzony Komitet Narodowości, 18 kwietnia 1990 r. Komitet został przekształcony w Departament do Spraw Narodowości przy Rządzie Republiki Litewskiej - pierwszy organ koordynujący sprawy mniejszości narodowych. W 1989 roku Halina Kobeckaitė została pierwszym dyrektorem generalnym Komitetu Narodowości. Z jej inicjatywy w 1988 roku powstało Litewskie Stowarzyszenie Kultury Karaimów, a jego prezesem została H. Kobeckaitė. W latach 1988-1990 ta działaczka społeczna była członkiem Sejmu ruchu Sąjūdis i Rady Miejskiej Sąjūdis w Wilnie. Aktywnie uczestniczyła w pracach nad projektem ustawy o mniejszościach narodowych. Swoją działalnością kultywowała w społeczeństwie szacunek dla różnych narodów Litwy, zachęcała przedstawicieli społeczności etnicznych do wspierania ambicji niepodległościowych Litwy, zachęcała ich do jednoczenia się w organizacjach, zachowania i rozwoju ich języka i kultury.

ОБРАЩЕНИЕ

Русского культурного центра к жителям Литвы

Сержантан!

Суровое горе встало в наш дом. Штурмовые отряды ВДВ СССР в ночь на 13 января атаковали штабквартиру в штаб Контрразведки при Президенте Литвы, тем самым нанеся неслыханную агрессию против Литовской республики. Делегация гвардейцев, штурмовиков, пушки сменяя залпами безжалостных людей, артавили себе путь на трюм. Поиском пути, в нападении которого тем более горьким казалась, мысли. Прорывали танковую броню, в колонне машин, кто осмелится встать на сторону убийц, момент за дружбу знакомый, вышибали грех, грех сочувствия и откровенности преступника. Еще вчера мы могли говорить и слышаться, улично-контртеррористический и подполковник, могла владеть сама солдаты любой партии, любую национальному лагерю — с детства, воели армейской фидеи, это уже невозможно. Нет делам и грехам, нет разбераться, поочередно бесстрашно: кто убивал и жоргие. Нет раскаяния, жоргие, только есть поочередно казачей и честные граждане. Тут не на чего погорать — тем, разумеется, кто не знает грехи кровей.

А есть и горе. Это же, объединяюще, абсолют и абсолютней комитете спасения Литвы, как и свои ответственность за жизнь и благополучие граждан, кто — и ответственности, чувствами жителями с повисшим отчаянием угрозившим.

Это же, не усваивая владеть, от ночных кровавых забот, первым делом назвали восстановлением о коллективной чести и славы с кристально чистой сознанием доблестных патриотов, привнесли истинноправды и законности оружие. Что же слова, то прощай! Недалеко отстоявшийся задел — я уже знаю, что будут вышибать, убивать, применять осуждения и лишиться оружие. Убийца! Вы будьте суровы на службе отстоять кристально, совершите с победой владения, аннули с помощью государственными, слышаниями на путь последнего отчаяния. И никто для нас не изменило даже в том случае, если бы были там кто-то или передовой государственными.

Но даже это слово изуродован и угрозившим и в словах встать на колени Литвы. Они могут заставить забыть задеи, могут заставить выждать на нас и даже быть выжили, но для нас путь к миру на какие-то моменты неслышно. В стране восстанавливается законность — даже законности закон, допуст — жоргие души и жоргие судьбы. Силам сложившимся нормам, совершите же прощайте! — так выйдете!

Делайте свой выбор, жоргие люди!

13.01.

Русские люди Литвы!

От вашего имени творится неслыханное насилие; гремят выстрелы, громят танки, льется кровь. Мы уверены, что все вы содрогнулись, узнав о злодеяниях; необходимо отмежеваться от подлых преступников, очиститься от скверны, исповальствующей наше имя и наш язык.

Мы хотим преклонить колени перед теми, в чьей крови захлебнулся фашистский путч, пройти в траурном шествии бок о бок с литовцами, поляками, белорусами, евреями, всеми жителями Литвы. Мы верим, что не одиноки в своем желании возложить к их могилам цветы, зажечь свечи, преклонить национальный бело-сине-красный флаг. Мы просим всех священников православных храмов проводить невинно убиенных поминальной молитвой. Склоним головы перед нашим общим горем.

Ждем вас в 11 часов утра 16 января у ворот Свято-Духова монастыря.

Русский культурный центр.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt

www.facebook.com/TMdepartamentas

Rusų kultūros centro kreipimasis į Lietuvos gyventojus (rusų kalba). 1991 m. sausio 13 d.
Kreipimesi pateikiama informacija apie tragiškus 1991 m. sausio 13-osios įvykius Vilniuje prie televizijos ir radijo komiteto. Rašoma apie anoniminį Lietuvos gelbėjimo komitetą, pateikiamas jo veiksmų vertinimas ir pasmerkimas. Kreipiamasi į Lietuvos rusų žmones, kviečiant juos **sausio 16 d. 11 val. į gedulingą eiseną pagerbti žuvusius.**

Proclamation of the Russian Cultural Centre to the residents of Lithuania (in Russian). 13 January 1991
The proclamation provides information on the tragic events of 13 January 1991 in Vilnius at the Television and Radio Committee. They write about an anonymous Lithuanian Rescue Committee and provide an assessment and condemnation of its actions. They appeal to the Russian people of Lithuania, inviting them to take part **in the mourning procession for honouring the dead on January 16 at 11:00.**

Обращение Русского культурного центра к жителям Литвы (на русском языке). 13 января 1991 г.
В обращении представляется информация о трагических событиях 13 января 1991 г. в Вильнюсе у Комитета по телевидению и радиовещанию. Пишется об анонимном Комитете спасения Литвы, представляется оценка и осуждение его действий. В обращении русские Литвы призываются принять участие в траурном шествии в 11 ч. 16 января в память о погибших.

Apel Rosyjskiego Centrum Kultury do mieszkańców Litwy (w języku rosyjskim). 13 stycznia 1991 r.
W apelu podane są informacje o tragicznych wydarzeniach z 13 stycznia 1991 r. w Wilnie przy Komitecie Telewizji i Radia. Piszę się o anonimowym Komitecie Ocalenia Litwy, przedstawia ocenę jego działań i potępia się je. W apelu Rosjanie Litwy są wzywani do wzięcia udziału **16 stycznia o godz. 11.00 w procesji żałobnej ku czci poległych.**

О Б Р А Щ Е Н И Е

К ВОИНАМ АРМИИ СОВЕТСКОГО СОЮЗА

Солдаты и офицеры! Демократическое движение Советского Союза, в рядах которого немало представителей вооруженных сил, не раз открыто предупреждало о возможном использовании Советской Армии в карательных целях против собственного народа.

Советский Союз имеет горький опыт роль палача народа поручать людям в военной форме. Вспомнен Новочеркасск, Тбилиси, Ереван, Баку, Карабах. Вспомнен еще Венгрия 1956 г., Чехословакия 1968 г., Афганистан последнего десятилетия. Сейчас наступили часы тяжелых испытаний и для свободной Литвы, гражданами которой являются мы – русские, поляки, белоруссы, евреи, украинцы, татары, латыши, эстонцы, азербайджанцы, грузины, армяне, молдоване, немцы. Уже пролита кровь людей, основная "вина" которых – желание жить в независимой стране.

Во время некоего спровоцированного штурма телебашни и других объектов погибло 13 мирных жителей, в том числе 3 детей до 18 лет, ранено 164 человека, из них состоящие 26 критическое. Среди погибших и раненых люди разных национальностей. Препградить путь кровопролитию может наша взаимная солидарность, наша общая поддержка справедливых требований народов Литвы.

Солдаты и офицеры! Мы, люди разных национальностей призываем вас воздержаться от действий, ведущих к человеческим жертвам. То, что происходит сегодня в Литве, завтра может произойти на вашей Родине, в вашем доме.

Будьте достойными великих сынов своего народа!

Совет национальных общин Литвы:

Артюр Инозентьев
Артур Плякато
Олег Аблакев
Григорий Финас
Иевиния Хильцева

Инесис Кишкис
Адонас Якубаускас
Маасир Ганзаев
Далис Гогнишвили
Олег Исавэ
Владимир Гражулис

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius

info@tmde.lt

www.tmde.lt

www.facebook.com/TMdepartamentas

**Kreipimasis į Sovietų Sąjungos armijos karius (rusų kalba).
1991 m. sausis**

Lietuvos tautinių bendrijų kreipimesi pabrėžiama, kad demokratinis judėjimas ne kartą atvirai perspėjo, kad prieš savo liaudį gali būti panaudota Sovietinė armija. Taip įvyko šturmuojant televizijos bokštą, kuomet žuvo 13 taikių gyventojų, kurių tarpe įvairių tautybių žmonės. Jų vienintelė „kaltė“ – noras gyventi nepriklausomoje šalyje. Kviečiama susilaikyti nuo veiksmų, kurie atves prie žmonių aukų.

**Proclamation to Soviet Army soldiers (in Russian).
January 1991**

The proclamation of Lithuanian national communities emphasises that the democratic movement has repeatedly warned openly that the Soviet Army could be used against its people. This happened during the assault of the television tower, killing 13 peaceful citizens, including people of different nationalities. Their only “guilt” was the desire to live in an independent country. It urges to refrain from actions that will lead to human casualties.

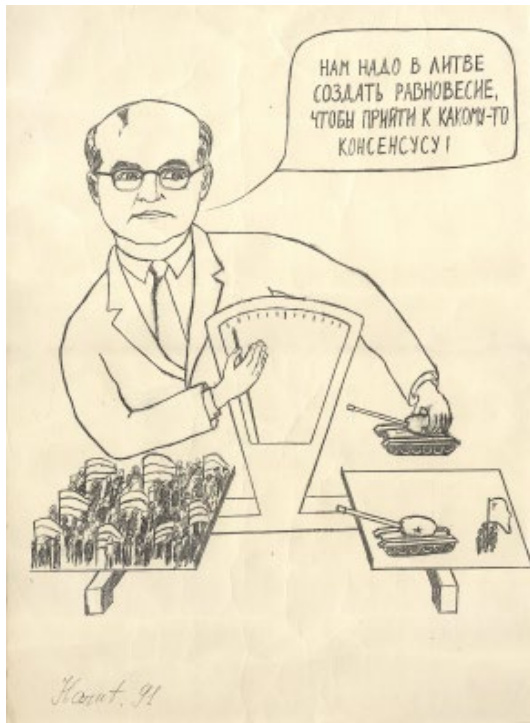
**Обращение к военнослужащим Советской армии
(на русском языке). Январь 1991 г.**

обращении национальных общин Литвы подчёркивается, что демократическое движение неоднократно открыто предупреждало, что Советская армия может быть использована против своего народа. Именно это произошло во время штурма телебашни, в результате которого погибли 13 мирных жителей, в числе которых были люди разных национальностей. Их единственная «вина» - желание жить в независимой стране. Военнослужащих призывают воздерживаться от действий, которые приведут к человеческим жертвам.

**Apel do żołnierzy Armii Radzieckiej (w języku rosyjskim).
Styczeń 1991 r.**

W apelu wspólnot narodowych Litwy podkreśla się, że ruch demokratyczny wielokrotnie otwarcie ostrzegał, że armia radziecka może być użyta przeciwko własnemu ludowi. Tak właśnie stało się podczas szturmu na wieżę telewizyjną, w wyniku którego zginęło 13 cywilów, wśród których były osoby różnej narodowości. Jedyną ich „winą” była chęć życia w niepodległym kraju. Wzywa się do powstrzymania się od działań, które mogłyby doprowadzić do ofiar ludzkich.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

Plakatas, 1991 m. sausio mėn. kabėjęs barikadose prie Seimo rūmų.

Plakato autorius – Ruslan Arutiunian, Lietuvos armėnų kultūros bendrijos „Gariun“ pirmininko pavaduotojas.

1991 m. sausio įvykiu metu tautinių bendrijų nariai, platindami viešus pareiškimus ir su savo tautinėmis vėliavomis budėdami prie valstybinių objektų, aktyviai rodė palaikymą Lietuvos nepriklausomybės idėjai.

Poster attached in January 1991 on the barricades near the Seimas.

Poster author: Ruslan Arutiunian, Deputy Chairman of Gariun Lithuanian Armenian Cultural Association.

During the events of January 1991, members of national communities actively expressed their support for the idea of Lithuania's independence, by distributing public statements and guarding state objects with their national flags.

Плакат, в январе 1991 г. висевший на баррикадах у здания Сейма.

Автор плаката – Руслан Арутюнян, заместитель председателя Культурного общества армян Литвы «Гарюн». Во время январских событий 1991 г. члены национальных общин, распространяя публичные заявления и дежуря у государственных объектов со своими национальными флагами, активно демонстрировали свою поддержку идеи независимости Литвы.

Plakat, który w styczniu 1991 r. wisiał na barykadach przy gmachu Sejmu.

Autor plakatu – Ruslan Arutiunian, wiceprzewodniczący Stowarzyszenia Kulturalnego Ormian Litwy „Gariun”. Podczas wydarzeń styczniowych 1991 r. członkowie wspólnot narodowych, wydając publiczne oświadczenia i strzegąc obiektów państwowych z flagami narodowymi, aktywnie okazywali swoje poparcie dla idei niepodległości Litwy.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

Bendra lietuvių - katalikų ir azerų - musulmonų malda Vilniaus Arkikatedroje, minint žudynių Baku ir Vilniuje aukas.

Pamaldos surengtos Lietuvos azerbaidžaniečių bendrijos. Vilnius, 1991 m. sausio 20 d. Lietuvos azerbaidžaniečiai 1988 m. įsteigė visuomeninę organizaciją „Odlar jurdu“ (liet. „Ugnies kraštas“). Ši draugija dalyvavo Lietuvos tautinio atgimimo judėjime, aktyviai reiškėsi visuomeniniame, politiniame ir kultūriniame valstybės gyvenime. „Odlar Jurdu“ nariai ėjo išvien su Lietuvos Sąjūdžiu, prisidėjo prie Baltijos kelio ir referendumo dėl sovietinės kariuomenės išvedimo iš Lietuvos organizavimo. 1991 m. sausio 19 d. Vilniaus arkikatedroje draugijos „Odlar Jurdu“ iniciatyva buvo aukotos bendros katalikų ir musulmonų mišios. Jos buvo skirtos 1990 m. sausio įvykių Baku ir 1991 m. sausio įvykių Vilniuje metu žuvusiems atminti. Daug Lietuvai nusipelnęs yra vienas iš Lietuvos azerbaidžaniečių draugijos steigėjų ir jos pirmininkas Mahiras Gamzajevas. Jis 1990 – 1992 m. buvo išrinktas į Sąjūdžio Seimą. 1992 m. M. Gamzajevas buvo paskirtas Azerbaidžano įgaliotuoju atstovu Lietuvos Respublikoje.

Joint prayer of Lithuanians-Catholics and Azerbaijani-Muslims at the Vilnius Archcathedral, commemorating the victims of the massacres in Baku and Vilnius.

The worship service organised by the Azerbaijani Community of Lithuania. Vilnius, 20 January 1991. In 1988, Lithuanian Azerbaijanis established the public organization *Odlar Jurdu* ("Country of Fire"). This society participated in the Lithuanian national revival movement and was actively involved in the social, political and cultural life of the state. The members of *Odlar Jurdu* acted together with the Lithuanian *Sąjūdis*, contributed to the organisation of the Baltic Way and a referendum on the withdrawal of the Soviet Army from Lithuania. On 19 January 1991, a joint Mass of Catholics and Muslims was served at the Vilnius Archcathedral on the initiative of the *Odlar Jurdu* society. It was dedicated to the commemoration of those who died during the events in Baku in January 1990 and the events of January 1991 in Vilnius. Mahir Gamzajev, one of the founders of the Lithuanian Azerbaijani society and its chairman, has a lot of merits for Lithuania. He was elected to the *Sąjūdis* Seimas from 1990 to 1992. In 1992. M Gamzayev was appointed as Azerbaijan's authorised representative in the Republic of Lithuania.

Wspólna modlitwa katolików Litwinów i muzułmanów Azerów w katedrze wileńskiej upamiętniająca ofiary masakr w Baku i Wilnie.

Nabożeństwo zostało zorganizowane przez wspólnotę azerską Litwy. Wilno, 20 stycznia 1991 r. Litewscy Azerowie w 1988 r. założyli organizację społeczną „Odlar jurdu” (pol. „Kraina ognia”). Stowarzyszenie to brało udział w ruchu odrodzenia narodowego Litwy, wykazywało się dużą aktywnością w życiu społecznym, politycznym i kulturalnym państwa. Członkowie „Odlar Jurdu” współdziałali z litewskim Sąjūdis, przyczynili się do organizacji „Bałtyckiego łańcucha” i referendum w sprawie wycofania wojsk radzieckich z Litwy. 19 stycznia 1991 r. z inicjatywy Stowarzyszenia „Odlar Jurdu” zostało odprawione wspólne nabożeństwo katolików i muzułmanów w wileńskiej Archikatedrze. Poświęcono go pamięci osób poległych podczas wydarzeń stycznia 1990 roku w Baku i stycznia 1991 roku w Wilnie. Wielce zasłużony dla Litwy jest jeden z założycieli Stowarzyszenia Azerów Litwy i jego prezes Mahir Gamzajew. W latach 1990-1992 został wybrany do Sejmu ruchu Sąjūdis. W 1992 r. M. Gamzajew został mianowany upoważnionym przedstawicielem Azerbejdżanu w Republice Litewskiej.

Совместная молитва католиков литовцев и мусульман азербайджанцев в Вильнюсском архикафедральном соборе в память жертв массовых убийств в Баку и Вильнюсе.

Богослужение было организовано азербайджанской общиной Литвы. Вильнюс, 20 января 1991 г. Литовские азербайджанцы в 1988 году основали общественную организацию «Одлар Юрду» (рус. «Страна Огня»). Это общество участвовало в движении национального возрождения Литвы, активно проявляло себя в общественной, политической и культурной жизни государства. Члены «Одлар Юрду» шли рука об руку с литовским Саюдисом, внесли свой вклад в организацию «Балтийского пути» и референдума о выводе советских войск из Литвы. 19 января 1991 г. по инициативе Общества «Одлар Юрду» в вильнюсском архикафедральном соборе было проведено совместное богослужение католиков и мусульман. Оно было посвящено памяти погибших в ходе событий января 1990 г. в Баку и января 1991 г. в Вильнюсе. Большими заслугами перед Литвой обладает один из основателей Общества азербайджанцев Литвы и его председатель Махир Гамзаев. Он в 1990-1992 годах был избран в Сейм Саюдиса. В 1992 г. М. Гамзаев был назначен полномочным представителем Азербайджана в Литовской Республике.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

**Sajūdžio mitingas „Laisvę ir Nepriklausomybę Lietuvai“
Katedros aikštė. Vilnius, 1990 m. sausio 11 d.**

Tautinių bendrijų nariai aiškiai rėmė Sajūdžio judėjimą, savo palaikymą rodė rašydami atsišaukimus į laikraščius, dalyvaudami daugiatūkstantiniuose mitinguose, neleisdami Kremliaus propagandai sėkmingai skleisti melagingo naratyvo apie vietinių tautinių mažumų nepasitenkinimą. Ukrainiečių bendrijos nariai laikantys plakatą „Laisvę Lietuvai, Ukraina“ Sajūdžio mitinge „Laisvę ir Nepriklausomybę Lietuvai“, organizuotame SSKP CK generalinio sekretoriaus M. Gorbačiovo į Lietuvą metu.

**Sajūdis rally “Freedom and Independence for Lithuania”
Katedros Square. Vilnius, 11 January 1990**

Members of international communities clearly supported the *Sajūdis* movement, showed support by writing proclamations to newspapers, taking part in rallies with thousands of people participating, by preventing Kremlin propaganda from successfully spreading a false narrative about the dissatisfaction of local national minorities. Members of the Ukrainian community holding the poster “Freedom for Lithuania, Ukraine” at the *Sajūdis* rally “Freedom and Independence for Lithuania”, organised during the visit of the General Secretary of the CPSU Central Committee M. Gorbachev in Lithuania.

**Митинг Саюдиса «Свобода и независимость Литве»
Кафедральная площадь, Вильнюс, 11 января 1990 г.**

Члены этнических общин решительно поддерживали движение Саюдис и демонстрировали свою поддержку, публикуя отзывы в газетах, участвуя в многотысячных митингах, не позволяя кремлёвской пропаганде успешно распространять ложную информацию о недовольстве местных национальных меньшинств. Представители национальных общин: поляки, белорусы, эстонцы и др., со своими национальными флагами, держащие плакат Движения за независимость Польши «Solidarność» (Солидарность) на митинге Саюдиса «Свободу и независимость Литве», организованном во время визита генерального секретаря ЦК КПСС М. Горбачёва в Литве.

**Wiec zorganizowany przez Sajūdis „Wolność i Niepodległość dla Litwy”
Plac Katedralny. Wilno, 11 stycznia 1990 г.**

Członkowie społeczności etnicznych wyraźnie poparli ruch Sajūdis i okazywali swoje poparcie poprzez publikacje apeli w gazetach, udział w wielotysięcznych wiecach, uniemożliwianie propagandzie kremłowskiej skutecznego rozpowszechniania fałszywej narracji o niezadowoleniu lokalnych mniejszości narodowych. Członkowie społeczności ukraińskiej z plakatem „Wolność dla Litwy, Ukrainy” na wiecu ruchu Sajūdis „Wolność i Niepodległość dla Litwy” zorganizowanym podczas wizyty Sekretarza Generalnego Komitetu Centralnego KPZR M. Gorbaczowa na Litwie.

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Raugyklos g. 25, 01140 Vilnius
info@tmde.lt
www.tmde.lt
www.facebook.com/TMdepartamentas

Kovo 11 d. aktas - tautinių mažumų indėlio atkuriant Lietuvos suverenitetą įrodymas. Ant šio dokumento matomi tautinėms bendrijoms priklausiusių Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputatų parašai liudija, kad Lietuvos nepriklausomybės kartu siekė įvairių tautybių šalies gyventojai. Akto dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo signatarais tapo Česlav Okinčic, Emanuelis Zingeris, Eugenijus Petrovas, Nikolajus Medvedevas, Vladimiras Beriozovas, Vladimir Jarmolenko ir Zbignevas Balcevič.

The Act on the Restoration of an Independent State of Lithuania of March 11 is proof of the contribution of national minorities to the restoration of Lithuania's sovereignty. The signatures of the Supreme Council – the deputies of the Restoration Seimas – belonging to the national communities – seen on this document testify that the independence of Lithuania was a joint aspiration of the inhabitants of various nationalities of the country. The signatories of the Act on the Restoration of an Independent State of Lithuania were Česlav Okinčic, Emanuelis Zingeris, Eugenijus Petrovas, Nikolajus Medvedevas, Vladimiras Beriozovas, Vladimir Jarmolenko ir Zbignevas Balcevič.

Акт от 11 марта является доказательством вклада национальных меньшинств в восстановление суверенитета Литвы. Подписи депутатов Верховного Совета - Восстановительного Сейма, принадлежащих к национальным общинам, поставленные на этом документе, свидетельствуют о том, что к независимости Литвы стремились люди разных национальностей. Сигнатариями Акта от 11 марта о восстановлении независимого Литовского государства стали Чеслав Окинчиц, Эмануэлис Зингерис, Евгений Петров, Николай Медведев, Владимир Берёзов, Владимир Ярмоленко и Збигнев Бальцевич.

Akt 11 marca jest dowodem wkładu mniejszości narodowych w przywrócenie suwerenności Litwy. Widniejące na tym dokumencie podpisy deputowanych do Rady Najwyższej - Sejmu Odrodzeniowego należących do wspólnot narodowych świadczą o tym, że do niepodległości Litwy wspólnie dążyli ludzie różnych narodowości. Sygnatariuszami Aktu o Odrodzeniu Niepodległego Państwa Litewskiego zostali Czesław Okińcyc, Emanuelis Zingeris, Jewgienij Pietrow, Nikołaj Miedwiediew, Władimir Beriozow, Władimir Jarmolenko i Zbigniew Balcewicz.